

Kalkulacje rolnicze

Burak cukrowy

Niedawno zakończona w kraju trudna i mokra kampania cukrownicza była pierwszą po uwolnieniu kwot. W efekcie dobrego plonowania korzeni, choć nie wszędzie przy wysokiej polaryzacji, na rynek trafiło ok. 2,3 mln ton cukru. Gdy dodamy do tego ok. 250 tys. ton przeniesionego z kampanii poprzedniej do dyspozycji w naszym kraju jest przeszło 2,5 mln ton cukru.

Polska jest jednym z największych producentów cukru w Unii Europejskiej. Dane wskazują, że zajmujemy trzecie miejsce pod względem produkcji spośród krajów Wspólnoty. Nasza roczna produkcja oscyluje w granicach 2 mln ton. Wyprzedzają nas Francuzi (produkcja na poziomie ok. 4,2 mln ton) oraz Niemcy (ok. 3,6 mln ton). Poza wspólnotą do dużych producentów cukru w Europie zalicza się również Turcja, Rosja i Ukraina. Na świecie z kolei – Egipt oraz USA.

W sezonie cukrowniczym 2017/2018 powierzchnia uprawy buraków cukrowych w Polsce wyniosła 220 tys. ha, wobec 205,6 tys. ha w sezonie poprzednim. Powodem wzrostu arealu uprawy są zmiany systemu regulacji rynku w Unii Europejskiej, w tym głównie likwidacja kwot produkcji cukru. Ubiegłoroczne zbiory należały do udanych. Średni plon wyniósł około 65 t/ha. Na tej podstawie przewiduje się, że zbiory mogły przekroczyć 14,5 mln ton, a produkcja cukru zwiększyła się do około 2,3 mln ton. Dla plantatorów buraka nie oznacza to jednak większych zysków, bo za buraki powyżej zakontraktowanych limitów otrzymywali niższą cenę. Produkcja cukru w Polsce w sezonie 2017/2018 będzie większa od zapotrzebowania rynku wewnętrznego, które jest szacowane na około 1,75 mln ton. W rezultacie konieczny będzie duży eksport cukru w 2018 r. Bardziej niż kiedykolwiek wcześniej na sytuację na rynku unijnym, w tym też w naszym kraju, będzie miało wpływ to, co będzie się działo na świecie. Obecnie trudno jest przewidywać przyszły zakres cen, lecz wydaje

się, że rezygnacja z kwotowania cukru w 2017 r. i równoczesne uchylene limitu eksportowego spowodują duże uzależnienie cen cukru na rynku UE od trendów cenowych na rynku światowym i większą niestabilność.

Duża grupa rolników w Polsce nie jest zadowolona z warunków kontraktacji buraków cukrowych, które przedstawili im producenci cukru. Niewątpliwie nowe propozycje warunków kontraktacji w odniesieniu do ceny buraków to powiązanie jej

z ceną cukru. Czyli przy różnej cenie cukru są różne ceny buraków (choć w niektórych koncernach ustalana jest cena gwarantowana czy warianty do wyboru). Producentom trudno zgodzić się przede wszystkim na nowe warunki kontraktacji w odniesieniu do: podniesienia standardowej zawartości cukru w korzeniach z 16% do 18%, braku gwarantowanej ceny skupu buraka, wydłużenia ostatecznego terminu rozliczenia za buraki. Cena minimalna buraków niejako dawała rolnikom gwarancję opłacalności. Teraz wszystkie te zależności zweryfikuje rynek.

Ponieważ nikt jeszcze nie wie, jaki będzie nowy świat cukru – bez regulowanych cen i produkcji – uprawa buraków cukrowych to teraz czysty hazard. Legalny, na własnym polu.

Tabela zawiera kalkulację uprawy 1 ha buraków cukrowych według cen środków do produkcji z października 2017 r. opracowaną na podstawie publikacji „Kalkulacje Rolnicze” wydanej przez KPODR w Minikowie.

Kalkulacja uprawy 1 ha buraków cukrowych przy różnych poziomach intensywności

Lp.	Poziom intensywności			
	Wyszczególnienie	Niski 300 dt/ha	Średni 400 dt/ha	Wysoki 500 dt/ha
A	Wartość produkcji	6 471	7 791	9 111
	Korzenie buraka cukrowego 12,20 zł/dt	3 660	4 880	6 100
	Wysłodki buraczane 2 zł/dt	300	400	500
	JPO ¹⁾	948	948	948
	Płatność do buraków cukrowych	1 563	1 563	1 563
1.	Materiał siewny – nasiona buraka	788	788	788
2.	Nawozy mineralne	759	1 048	1 603
3.	Środki ochrony roślin	207	497	783
B	Koszty bezpośrednie (1+2+3)	1 754	2 333	3 174
C	Nadwyżka bezpośrednia (A-B)	4 717	5 458	5 937
4.	Usługi ²⁾	1 640	1 735	1 844
5.	Praca maszyn własnych	1 768	1 805	1 876
6.	Pozostałe koszty ³⁾	649	657	664
D	Koszty pośrednie (4+5+6)	4 057	4 197	4 384
E	Koszty całkowite (B+D)	5 811	6 530	7 558
F	Koszt jednostkowy (zł/dt)	19,37	16,32	15,12
G	Dochód rolniczy netto (C-D)	660	1 261	1 553

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Kalkulacji Rolniczych” KPODR w Minikowie

¹⁾ – jednolita płatność obszarowa, płatność za zazielenienie, płatność dodatkowa;

²⁾ – głęboszowanie, siew buraków cukrowych, zbiór buraków cukrowych, obsługa surowcowa;

³⁾ – koszty utrzymania budynków, podatki i ubezpieczenia, pozostałe koszty.

Wykorzystano materiały: IERIGŻ – PIB „Rynek Rolny”, GUS, KZPBC

Zofia Dymińska
Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego